

Voister.

CIO ANALYTICS

2021

"Vi har lyckats döda det digitala alibit och etablerat att det inte är it som ska driva utveckling."

Jens Danielsson,
digitaliseringschef på
Örnsköldsviks kommun.

Mod och beslutsfattande

Mod och att våga fatta beslut är två egenskaper som kännetecknar en bra it-beslutsfattare enligt årets svarande i Voister CIO Analytics.

Det kan vara exakt vad som har krävts för att möta pandemins utmaningar med distansarbete under årets gång. Framöver vill svenska CIO:er prioritera samverkan och närhet till verksamheten. Kommande säkerhetsinvesteringar sker främst inom teknik, människor samt processer. Dessa slutsatser och mycket mer finns att läsa i årets Voister CIO Analytics.

Välkommen att ta del av rapporten.

ÅRETS RAPPORT

I årets rapport får du ta del av:

- Statistik från årets undersökning
- Samband och trender som identifierats med hjälp av data-driven analys
- Djupintervjuer inom olika teman
- Reflektioner från författarna

TÄNK TILL!

Vad kommer du att ta med dig från rapporten? Glöm inte att själv reflektera och dra dina egna slutsatser kring innehållet. Hur kan du använda analysen för kommande beslut i ditt arbetsliv? Tänk till!

Läs fler djupintervjuer och reflektioner på www.cio2.se.

TEMAN SOM STICKER UT I ÅRETS UNDERSÖKNING ÄR:

- Samverkan mellan it och övriga verksamheten
- Att möta pandemins utmaningar med distansarbete
- Molnet och säkerhet

Sida #

Innehåll

DEL 1. SVERIGES IT-BESLUTSFATTARE

- 5 Vilka egenskaper tycker du kännetecknar en bra it-beslutsfattare?
- 6 Vad är ditt primära fokus i rollen som it-beslutsfattare just nu?
- 7 **I fokus: Mer samverkan på Abdon Food**
- 8 Vad skulle du vilja fokusera mer på i din roll som it-beslutsfattare?
- 8 Nämn ett företag eller en organisation som du inspireras av
- 9 Anser du att din it-organisation agerar proaktivt sett till verksamhetens behov?

DEL 2. DIN ORGANISATION I SIFFROR

- 10 I vilken sektor och bransch är du verksam?
- 11 Hur många anställda är ni i hela er organisation?
- 12 Hur många kvinnor arbetar på er it-avdelning?
- 13 Hur stor del av omsättningen/budgeten är er it-budget?
- 14 Hur fördelas it-budgeten mellan utveckling och drift/support?
- 15 **I fokus: Kompetens väger tyngst på Nent Group**

DEL 3. IT-ORGANISATIONENS VARDAG

- 16 Vilka it-lösningar som ni använder har störst potential att minska ert klimatavtryck?
- 17 Övriga verksamheten ser på it-avdelningen som en ...
- 18 Hur mäts och utvärderas it-funktionen
- 19 Vi använder följande tekniker
- 20 **I fokus: Läkemedelsverket ökar utvecklingstakten**

DEL 4. PLANERA FÖR FRAMTIDEN

- 21 Vilken var din it-organisations största utmaning under föregående år?
- 22 Vad tror du blir din it-organisations största utmaning under det kommande året?
- 23 Vad ser du som möjliga framgångsfaktorer för att it-organisationen ska stötta verksamhetens mål?
- 24 Vilka kompetenser behöver din (it-)verksamhet under kommande 12 månader?
- 25 **I fokus: Innovation är vardag i Örnsköldsvik**
- 26 Vilken är din organisations nuvarande inställning till publika molntjänster?
- 27 Investeringar inom säkerhet sker främst inom ...

Om Voister CIO Analytics

Voister CIO Analytics, tidigare Voister Trend, är en återkommande årlig undersökning som genomförs av it-nyhetssajten Voister.

I årets Voister CIO Analytics deltar svenska CIO:er, it-chefer och andra it-beslutsfattare inom offentlig sektor och privat verksamhet.

De anonyma citaten i Voister CIO Analytics kommer från undersökningen. Utöver svaren på undersökningen och utvalda intervjuer, bygger rapporten på nyheter från Voister.

Redaktionen för Voister CIO Analytics

Sara Ångström, *Program Manager, Atea Sverige*
 Sara Vitmosse, *Ansvarig Voister CIO Analytics, Atea Sverige*
 Rajib Eklund, *Vice President och Group CIO, Atea Group*
 Stefan Fasth, *Innovation Management Officer, Atea Sverige*
 Anne Hammar skjöld, *skribent, Voister*

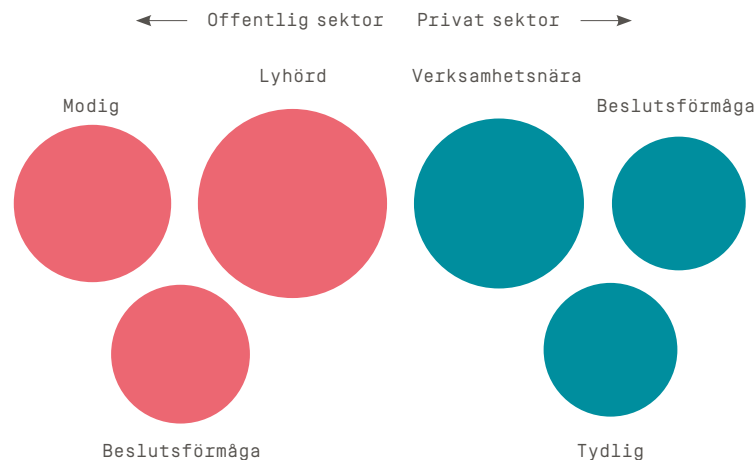
Har du frågor om rapporten?
 Kontakta nyheter@voister.se

01

SVERIGES IT-BESLUTSFATTARE

VILKA EGENSKAPER TYCKER DU KÄNNETECKNAR EN BRA IT-BESLUTSFATTARE?

FRITEXTSVAR

Mod och beslutsförmåga är viktiga egenskaper hos en bra it-beslutsfattare enligt årets Voister CIO Analytics. Det är begrepp som inte funnits med tidigare år.

Det är speciellt den offentliga sektorn som efterlyser mod (17,6 procent) och beslutsförmåga (14,1 procent), men det som sticker ut mest är egenskapen lyhördhet (25,9 procent).

För den privata sektorn är det verksamhetsnära (21,3 procent) som är mest framträdande. Medan den offentliga sektorn behöver vara modiga i sina it-relaterade beslut, så behöver den privata sektorn vara tydliga enligt 12,8 procent av de svarande.

PROAKTIVA MED ÖRAT MOT RÄLSEN

De här begreppen kan vara två sidor av samma mynt. Verksamhetens

fokus är att förbättra för organisationen, medan it-avdelningens fokus är att utvecklingen och leveransen sker i rätt tid på ett informationssäkert och ekonomiskt hållbart sätt.

Mod och beslutsförmåga är också egenskaper som återkommer ofta i kommentarerna om de mest inspirerade företagen i fråga 4 (sida 8).

Ett sätt för att förstå verksamhetens behov är att som it-avdelning ständigt ha örat mot rälser för att så tidigt som möjligt fånga upp idéer och önskemål. Lika viktigt är att verksamheten å sin sida lyssnar på it-avdelningens frågor om it-säkerhet och arkitektur.

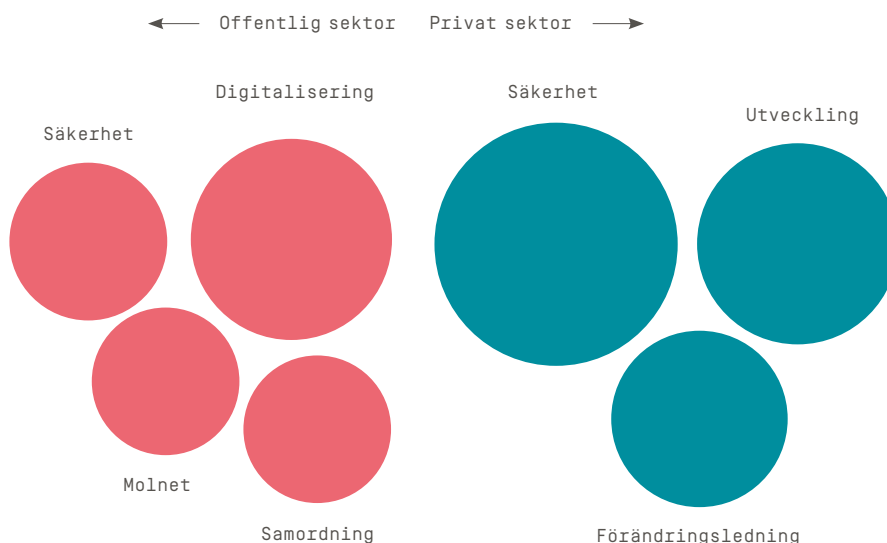
Ett exempel på en sådan dialog är Abdon Food som skapat ett forum där it, produktion och administration möts för att ta vara på företagets samlade kompetens och erfarenhet. Läs mer på sidan 7.

02

SVERIGES IT-BESLUTSFATTARE

VAD ÄR DITT PRIMÄRA FOKUS I ROLLEN SOM IT-BESLUTSFATTARE JUST NU?

FRITEXTSVAR

Säkerhet och digitalisering

behåller sin tidigare topplacering som nyckelfrågor för Sveriges ledande it-beslutsfattare. Här syns dock en intressant skillnad i resultaten, där offentlig sektor prioriterar digitalisering medan den privata vill jobba med säkerheten.

Skillnaden kan bero på att den privata sektorn kommit längre med sin digitalisering, och därför prioriterar it-säkerhet.

REGIONER PRIORITERAR SAMVERKAN

Undersökningen från förra året visade att fungerande verktyg för

samverkan var ett prioriterat område för regioner och kommuner (Voister Trend, 2020). Det har självklart hänt mycket under de senaste 1,5 åren men det betyder inte att alla är i mål.

SÄKERHET – VINNA ELLER FÖRSVINNA

För den privata sektorn handlar cybersäkerhet om att vinna eller försvinna när det gäller kundrelationer, varumärken och börsvärden. Några spektakulära cyberattacker i Sverige och USA kan ha bidragit till den privata sektorns prioriteringar i årets undersökning.

Abdon Food äger varumärken som Finax och Björnekulla.

I FOKUS

Mer samverkan på Abdon Food

Livsmedelsbranschen har gått starka ur pandemin och det har gett it-avdelningen på Abdon Food tid att stärka sin roll som strategisk resurs för produktionen.

– **Under de senaste** åren har vi förändrat it-avdelningens arbetssätt för att kunna lägga mindre tid på att släcka bränder, och desto mer tid på att vara ett strategiskt stöd som utvecklar lösningar utifrån organisationens önskemål och behov, säger Michael Jörgensen, CTO på Abdon Food i Helsingborg.

Abdon Food är en av Nordens ledande tillverkare av bland annat mjöl, müsli, bröd och andra cerealieprodukter. Företaget har cirka 200 anställda och har som livsmedelsbranschen generellt upplevt en ökad efterfrågan under pandemin. Det har behövts både två- och treskift vid kvarnen i Helsingborg.

SAMVERKAN ÄR IDEALET

I Voister CIO Analytics återkommer begrepp som samverkan och verksamhetsnära när it-beslutsfattare i det privata näringslivet anger vad

som krävs för att vara en resurs för organisationen. Michael Jörgensen arbetar på flera sätt för att utveckla verksamhetsnära it på Abdon Food.

– Jag går ofta runt på företaget och pratar med folk i produktionen och administrationen. Det är ett bra sätt att avdramatisera it och fånga upp idéer och frågor. Under hösten sjsätter vi ett it-forum med superanvändare från hela företaget. Nu skapar vi ett gemensamt nav för idé- och erfarenhetsutbyte, bland annat kring hur vi kan jobba smartare med den teknik vi redan har.

För att kunna jobba proaktivt har it-avdelningen lagt ut flera funktioner. Bland annat finns en extern helpdesk för medarbetarna 24/7.

– Vi är få personer på it-avdelningen och ett nära samarbete med våra leverantörer är en förutsättning för att utveckla ett mer strategiskt och stödjande arbetssätt.

STOLTHET OCH UTVECKLING

Abdon Food har snart flyttat alla servrar till molnet och Michael Jörgensen ser fram mot nästa steg.

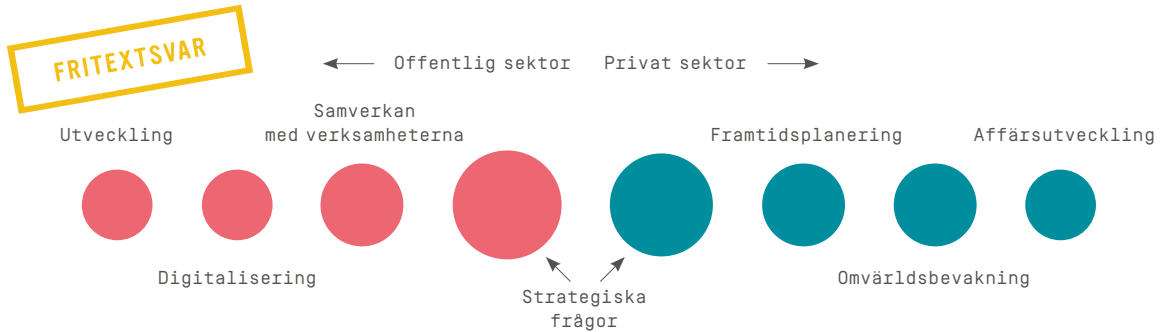
– Vi har haft våra datacenter hos leverantören, men nu är de sista serverna snart i Azure och vi kan fokusera på att samla in och förädla all data från system i produktionen och administrativa system. Den informationen ska bland annat finnas tillgänglig för medarbetarna via dashboards och publika skärmar, säger han och fortsätter:

– Informationen kan till exempel visa hur det går på linjen idag jämfört med förra veckan för att skapa stolthet när det går bra, men kanske också förslag från medarbetarna om ytterligare förbättringar av maskiner och system. På så sätt utvecklar vi ett samspel som gör att it kommer ännu närmare verksamheten, avslutar Michael Jörgensen.

03

SVERIGES IT-BESLUTSFATTARE

VAD SKULLE DU VILJA FOKUSERA MER PÅ I DIN ROLL SOM IT-BESLUTSFATTARE?

Sveriges it-avdelningar gör sig redo att lägga pandemin bakom sig och blicka framåt. Förra året angav de flesta utmaningar kring hemarbete, som kompetensutveckling och säkerhet med fokus på

GDPR. I år anger en majoritet att de vill lägga mer tid på olika strategiska frågor.

Den privata sektorn lyfter omvärldsbevakning och framtidsplanering som viktiga strategiska

områden, medan deltagarna från offentlig verksamhet vill fokusera mer på samverkan med verksamheten, och den utveckling och digitalisering som möter verksamhetens efterfrågan och behov.

04

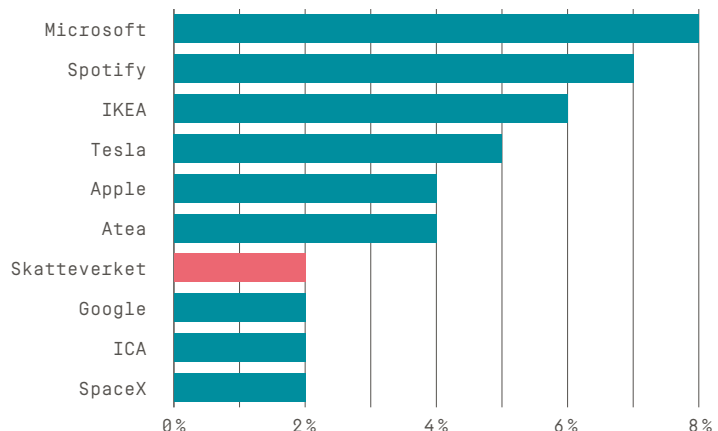
SVERIGES IT-BESLUTSFATTARE

NÄMN ETT FÖRETAG ELLER EN ORGANISATION SOM DU INSPIRERAS AV

Microsoft anses vara det mest inspirerande företaget för tredje året i rad.

Microsoft fortsätter vara det mest inspirerande bolaget för Sveriges it-beslutsfattare. Det är speciellt leveransförmågan, produktkvalitén och satsningarna på unga kvinnor i ledningsposition som gör företaget till en förebild för tredje året i rad.

Många tycker också att Apple, Tesla och Spotify är innovativa förebilder som leder förändring. Skatteverket är en myndighet som inspirerar många.

05

SVERIGES IT-BESLUTSFATTARE

ANSER DU ATT DIN IT-ORGANISATION AGERAR PROAKTIVT SETT TILL VERKSAMHETEN BEHOV?

En majoritet av CIO-erna i undersökningen tycker det är viktigt att arbeta nära verksamheten. Samtidigt anger bara en tredjedel, 31,9 procent, av de privata företagen att deras it-organisation tillgodoser verksamhetens behov på ett proaktivt sätt. För myndigheter, regioner, kommuner och offentligt ägda bolag är andelen 18,8 procent.

Inom privat sektor anger 51 procent att de är på väg mot ett mer proaktivt arbetssätt, och 10,6 procent upplever att de agerar helt reaktivt.

LEGACY DRAR NER TEMPOT

För att hålla jämna steg med organisationens behov behövs tid, resurser och samverkan. Samtidigt kämpar delar av offentlig verksamhet

med utmaningar kring legacy och behöver prioritera underhåll och drift av viktiga men omoderna verksamhetssystem.

Frågan om proaktivt arbetssätt hänger ihop med den om framtida utmaningar (fråga 17, sida 23).

De privata företagen som agerar proaktivt nämner nya arbetssätt och utveckling som kommande utmaningar. Av de som jobbar mer reaktivt är hög förändringstakt och nya verksamhetsbehov några kommande utmaningar.

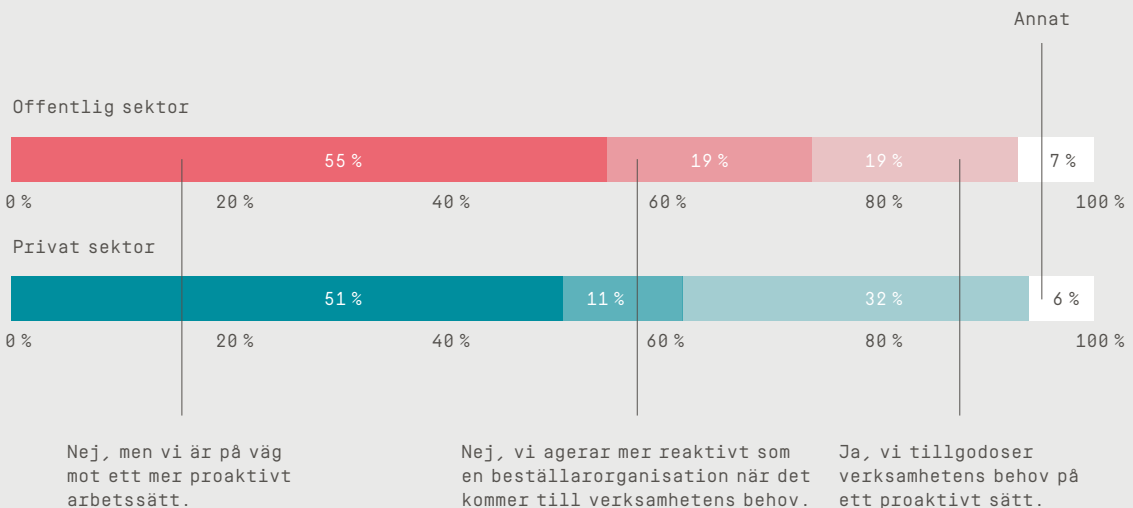
"Vi tillgodoser organisationens behov på ett proaktivt sätt men Cloud Act innebär att vi inte kan göra det så bra som vi vill."

"Jag skulle säga att vårt arbetssätt är att lyssna och agera proaktivt men eftersom vi är under ständig hög förändring, blir det en kombination av att vara beställarorganisation och arbeta proaktivt så långt som möjligt."

AGIL RESURS

Det är positivt att en så stor andel av Sveriges it-avdelningar strävar efter att vara en agil resurs för sin organisation, och svaren på fråga 3 där många CIO:er vill fokusera på strategiska framtidsfrågor kan vara ett resultat av den ambitionen.

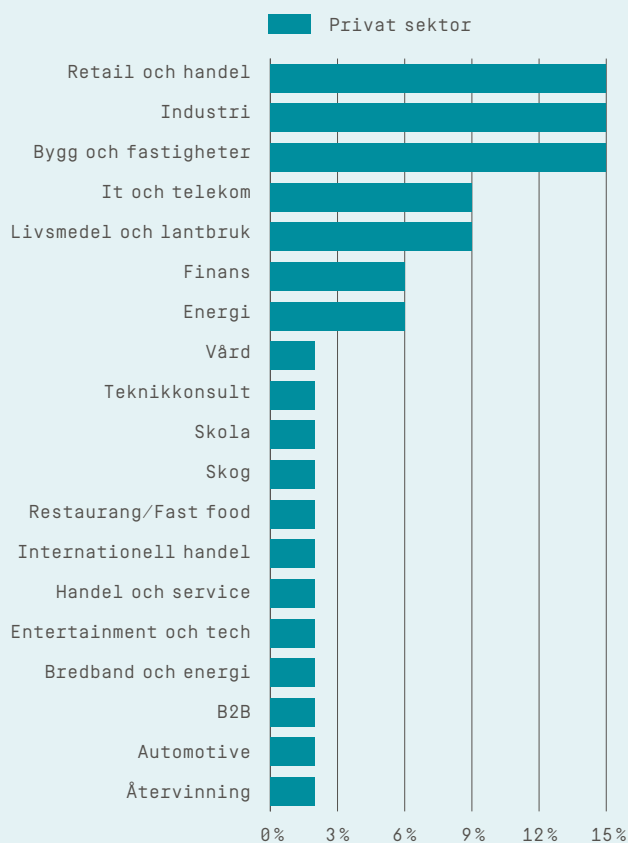
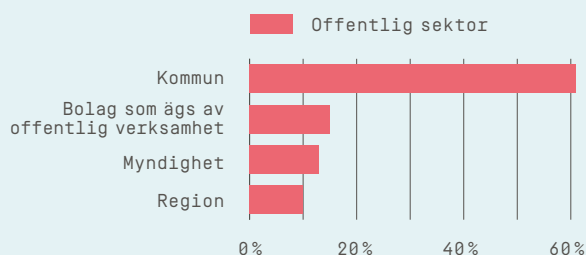
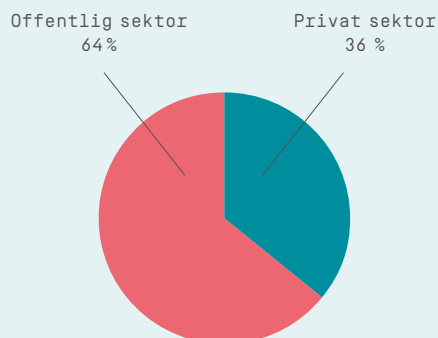
Enligt fråga 19, sida 26, om möjliga framgångsfaktorer för att it-organisationen ska stötta verksamhetens mål, är samverkan också en framgångsfaktor för att organisationen når sina mål.

06

DIN ORGANISATION I SIFFROR

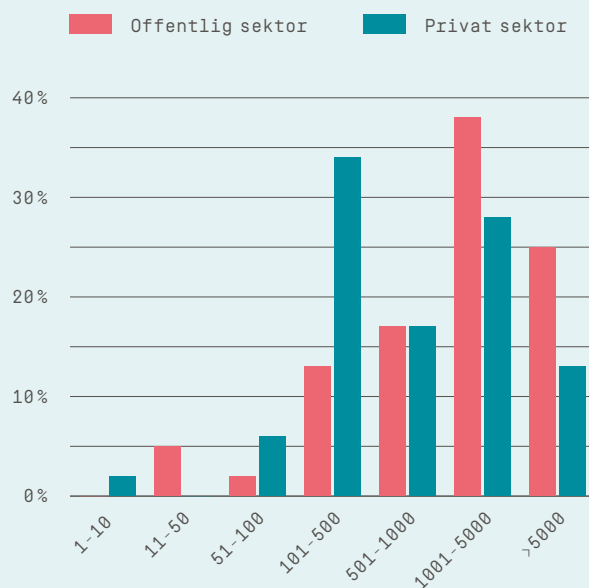
I VILKEN SEKTOR OCH BRANSCH ÄR DU VERKSAM?

07

DIN ORGANISATION I SIFFROR

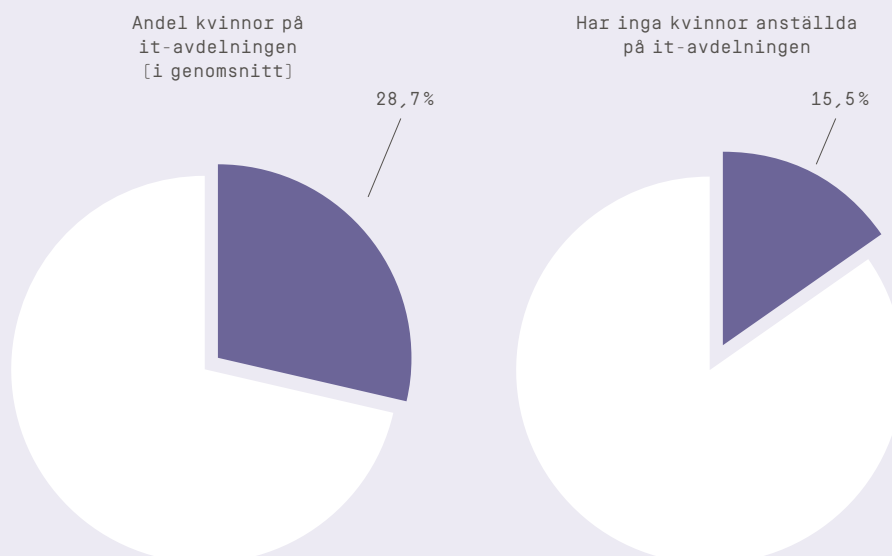
HUR MÅNGA ANSTÄLLDA ÄR NI I HELA ER ORGANISATION?

08

DIN ORGANISATION I SIFFROR

HUR MÅNGA KVINNOR ARBETAR PÅ ER IT-AVDELNING?

Sveriges it-avdelningar verkar ha rekryterat fler kvinnor i år än tidigare. Nu anger 15 procent att de har noll procent kvinnor anställda. Förra året var andelen 19 procent.

I genomsnitt är knappt 29 procent av it-avdelningarnas medarbetare kvinnor enligt undersökningen. Det stämmer med IT&Telekomföretagens statistik som visar att andelen kvinnor inom it legat stadigt på mellan 28 och 29 procent sedan 2014.

Det bekräftas även av fackförbundet Akavias rapport *Jämställdheten inom it-branschen* som presenterades i maj 2021.

BEHÖVS 70 000 INOM TRE ÅR

För fortsatt tillväxt behöver branschen rekrytera 70 000 medarbetare fram till 2024 enligt IT&Telekomföretagen. För att göra branschen mer jämställd efterlyser Akavia en rad riktade insatser, till exempel att arbetsgivarna bör ha ett strategiskt fokus på att rekrytera och behålla kvinnor i tekniska roller.

Ett annat förslag från Akavia är att använda ett datadrivet arbetssätt för att följa upp jämställdhet i frågor som rör rekrytering och trivsel. Ökningen av andelen kvinnor som anas i Voister CIO Analytics är positiv men det är långt kvar till ett jämställt it-Sverige enligt definitionen 50/50 män och kvinnor.

JÄMSTÄLLDHET BÖRJAR I SKOLAN

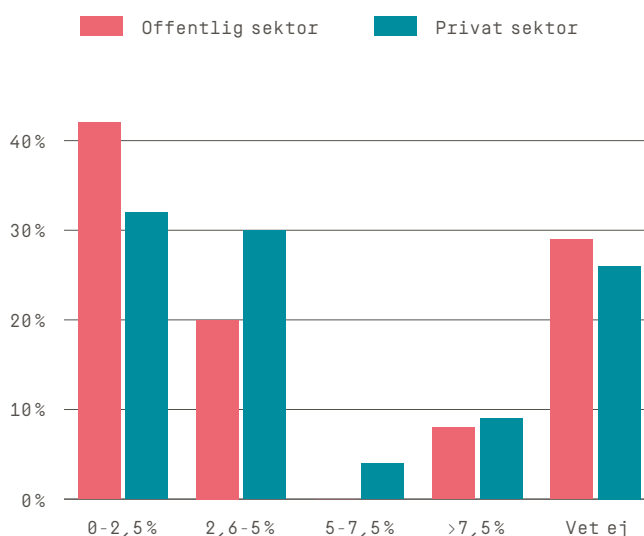
För att skapa en bransch som speglar ett jämställt och mångkulturellt samhälle behövs långsiktiga satsningar som börjar i skolan, det efterlyser Nordic Entertainment Groups CIO Lotta Ungerth, läs mer på sidan 15.

Det är också viktigt med förebilder. När CIO:erna i undersökningen nämner Microsoft som ett inspirerande företag, är deras arbete med jämställdhet en återkommande motivering. Det verkar med andra ord finnas en medvetenhet om styrkan i en mer jämställd bransch och det är en god grund för fortsatt förändring.

09

DIN ORGANISATION I SIFFROR

HUR STOR DEL AV OMSÄTTNINGEN /BUDGET ÄR ER IT-BUDGET?

Nästan 40 procent av beslutsfattarna i undersökningen har en it-budget på upp till 2,5 procent av omsättningen. Det är också snittet i Sverige enligt en rapport från analysföretaget Radar Ecosystem Specialists (2021).

JOBBAR MOT KLOCKAN

En mindre andel (8,3 procent) anger att de har en it-budget på mer än 7,5 procent av omsättningen. I den här gruppen återfinns framför allt kommuner, som i många fall behövt göra stora investeringar för att säkra verksamheten i samband med pandemin.

”

Visst hade jag gärna haft en annan pengapåse men det finns alltid ett intresse från politiken för välgrundade förslag från vår sida.

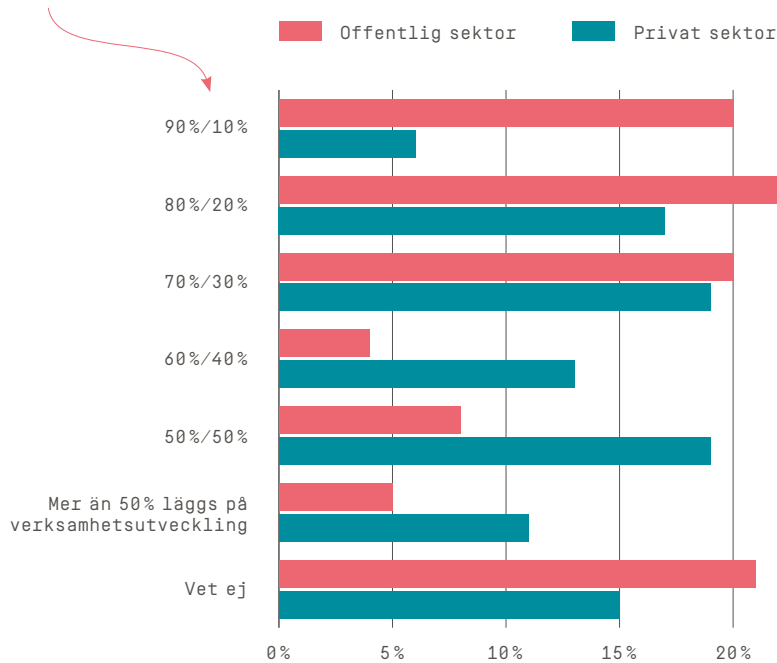
Jens Danielsson, digitaliseringschef
på Örnköldsviks kommun.
Läs mer på sidan 25.

10

DIN ORGANISATION I SIFFROR

HUR FÖRDELAS IT-BUDGETEN MELLAN UTVECKLING OCH DRIFT/SUPPORT?

Fördelning mellan drift/support och verksamhetsutveckling

It-budgetens fördelning under pandemiåret liknar tidigare resultat och mer än hälften av deltagarna lägger 70 procent eller mer på drift och support.

Inom den offentliga sektorn fördelar myndigheter och regioner mer resurser till verksamhetsutveckling än vad kommunerna gör. Majoriteten av kommunerna lägger störst del av it-budgeten på drift och support. För Örnsköldsviks kommun är det inte något som begränsar arbetet med innovation, läs mer på sidan 25.

”

**En CIO idag behöver vara
kommunikatör, inspiratör
och en säljare av idéer.**

Lotta Ungerth, Vice President IT
på Nordic Entertainment Group.

I FOKUS

Kompetens väger tyngst på Nent Group

It-branschen behöver 70 000 nya medarbetare under de närmaste tre åren enligt IT&Telekombolagen. För att lyckas behövs fler kvinnor men utvecklingen går långsamt. Både skola och näringsliv borde jobba mer med inkludering, menar Lotta Ungerth på Nent Group.

– **Hemarbetet har tagit** bort en del beteenden och attityder som kan hämma kvinnor. Under digitala workshops jobbar man till exempel med verktyg som inte positionerar vem som kommit med en idé. Det gynnar alla att bidra med kreativa inspel oavsett kön, personlighet och utseende, säger Lotta Ungerth, Vice President IT på Nordic Entertainment Group.

Nordic Entertainment Group, Nent Group, är Nordens ledande producent av sport och underhållning för tv- och streamingtjänster samt radio. Företaget består bland annat av Viaplay, Viafree, TV3 och RixFM för att nämna några av varumärkena. Nent har 2 000 anställda i sex länder.

FÖRTROENDE MED KOMPETENS

Lotta Ungerth har lång erfarenhet som CIO på bland annat Extenda AB och Atea. Hon ser flera förklaringar till att relativt få kvinnor söker sig till it-branschen. Enligt Voister CIO Analytics är andelen kvinnor på Sveriges

it-avdelningar lite drygt 28 procent. Den siffran har legat stilla i sju år.

– En förklaring är den ”klassiska”, att kvinnor gärna jobbar nära människor. Men det finns mitt i organisationen och vi jobbar nära alla medarbetare. En CIO idag behöver vara kommunikator, inspiratör och en säljare av idéer. Självklart är det också viktigt med teknisk kompetens. Det är grunden för förtroende. Hon fortsätter:

– Under mitt yrkesliv har jag medvetet sökt mig till it-tunga bolag, och varit noga med att lära mig verksamheten. Jag tycker inte jag har upplevt så starkt motstånd för att jag är kvinna.

VÄLJER MANLIGA ADJEKTIV

Arbetet med jämställdhet börjar långt innan det är dags att söka jobb. Det behövs en genomgripande attitydförändring som börjar i skolan, menar Lotta Ungerth

– Jag tycker att skolan fortfarande inte tar aktivt ansvar för att behandla

alla lika. Viktiga kompetenser premieras på olika sätt; killarna utifrån färdigheter och flickorna utifrån personlighet. Det återspeglas också i adjektiven vi använder om prestation. Jag för själv en aktiv kampanj på LinkedIn där jag medvetet använder bara ”manliga” adjektiv, som ”tung” kompetens, ”stark” insats när en kollega varit framgångsrik, oavsett kön.

Det är inte bara skolan som ska göra jobbet, arbetsgivarna har sitt ansvar.

– En förutsättning för förändring är att arbeta medvetet med mångfald och jämställdhet. På Nent Group arbetar till exempel 36 olika nationaliteter och arbetsspråket är engelska, även om det är få som har engelska som modersmål. Det ger oss samma utgångsläge.

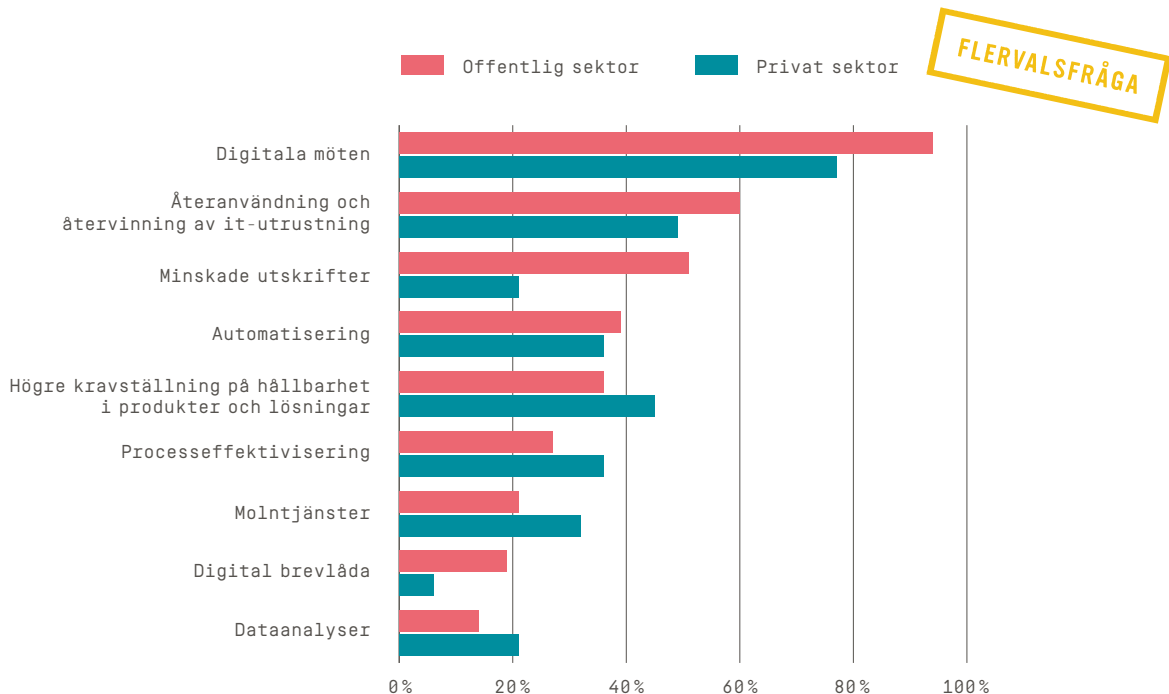
Lotta Ungerth återkommer till betydelsen av kompetens.

– Min senaste it-manager är kvinna. Men det var inte därför jag anställde henne. Det var för att hon var brutalt bäst.

11

IT-ORGANISATIONENS VARDAG

VILKA IT-LÖSNINGAR SOM NI ANVÄNDER HAR STÖRST POTENTIAL ATT MINSKA ERT KLIMATAVTRYCK?

"För oss ligger vinsten i att se till att hela bolaget är klimatpositivt där it är en del med många gränssytor vara ovan punkter är några av dom."

Mer än hälften av svarande har nämnt återanvändning och återvinning av it-produkter i årets undersökning, vilket är ett av de mest konkreta exemplen på hur it kan bidra till ett minskat klimatavtryck. På första plats ligger digitala möten, och det är samma som förra året.

Det är tydligt att hållbarhet engagerar beslutsfattarna i Voister CIO Analytics. Svaren i undersökningen påminner om att hållbarhet handlar

både om konkreta insatser och visionära mål.

GENOMGRIPANDE GRÖNA FÖRÄNDRINGAR

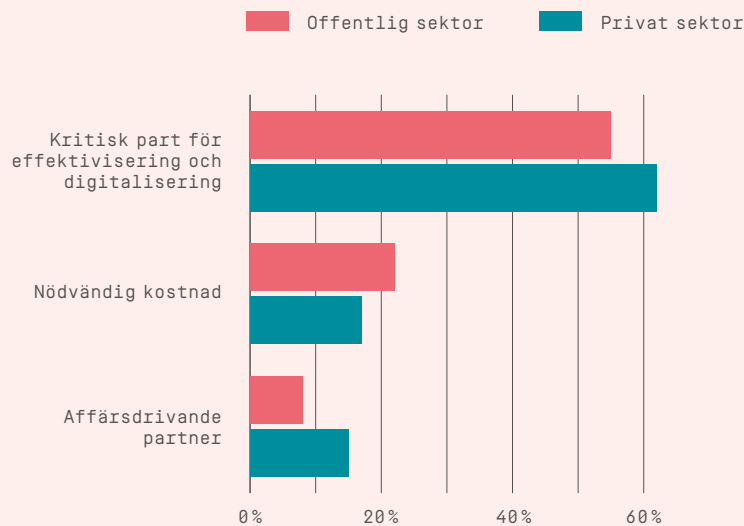
Ett område där it har stor potential att bidra till hållbarhet är optimering av kärnprocesser. Det kan till exempel handla om ökad användning av datadrivna processer, minimering av spill i produktion, optimerad trafikstyrning, optimerad livsmedelskedja eller smarta byggnader och städer.

"För mig handlar grön it mer om att hjälpa kärnverksamheten med cirkularitet, energi- och råvaru-optimering etc. Det är viktigare än att optimera it-avdelningens interna verksamhet/inköp."

12

IT-ORGANISATIONENS VARDAG

ÖVRIGA VERKSAMHETEN SER PÅ IT-AVDELNINGEN SOM EN ...

"Vi har ingen it-avdelning/enhet längre. Vi har avskaffat fenomenet it på myndigheten. Det är istället en naturlig del i vår digitaliseringsresa."

Rapporter från bland annat analysföretaget Gartner, *The 2021 CIO Agenda: Seize This Opportunity for Digital Business Acceleration*, visar att pandemin haft det goda med sig att organisationers ledningsgrupper fått större förtroende för sina CIO:er. Många snabba omställningar har lyft it-avdelningens betydelse för att hålla igång verksamheten i med- och motvind.

Den här välkomna effekten kan vara del av förklaringen till att över 60 procent av de svarande anger att de har en kritisk betydelse för organisationens utveckling. Frågan är ny för i år.

Säkert vill fler än 10,6 procent ses som en affärsdrivande partner men kanske kommer utvecklingen gå åt det håller i takt med att förtroendet ökar.

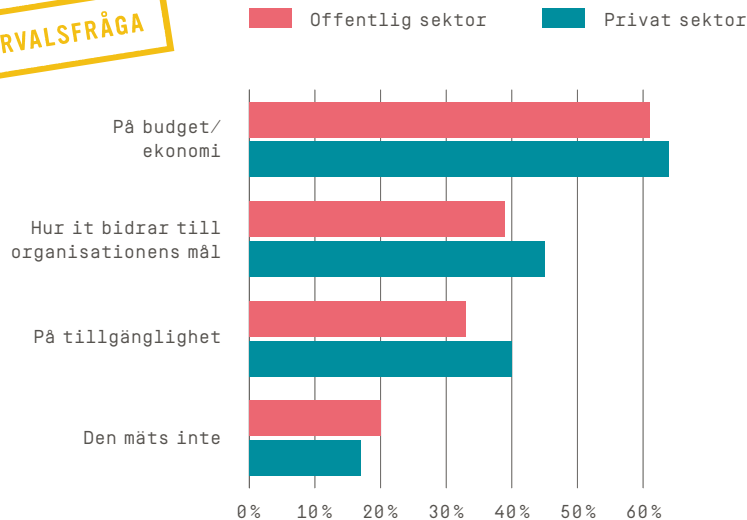
"Beror på vem man frågar men allt fler börjar inse it:s betydelse såväl för affären som effektivisering och digitalisering."

13

IT-ORGANISATIONENS VARDAG

HUR MÄTS OCH UTVÄRDERAS IT-FUNKTIONEN

FLERVALSFRÅGA

Hela 62,1 procent av Sveriges it-avdelningar följs upp på budget och det är ett resultat som står sig från tidigare år. En mindre andel (40,1 procent) mäts på hur it bidrar till organisationens mål.

Flera it-beslutsfattare vill att it-avdelningen ska vara en proaktiv resurs för organisationen enligt undersökningen (fråga 5, sida 9). Om ambitionen är att vara en motor i effektivisering och affärsutveckling behövs andra värdeått än budget.

”Men det börjar skifta över till stadens utveckling.”
Svar från undersökningen om hur en kommuns it-funktion mäts och utvärderas.

Det är en gammal sanning att om man mäter på budget blir resultatet en it-avdelning som håller budget. Vad skulle hända om målsättningen för it-funktionen ändrades i de här organisationerna?

BANG FOR THE BUCK

Det är en utmaning för CIO:er att leverera mer för mindre pengar. De bästa besparingarna görs när it stödjer verksamhetens egen strävan efter effektivisering, exempel med automation. Det är en ansvarsfördelning som gör det tydligt att it är en resurs och att effektivisering är en del av it-organisationens DNA.

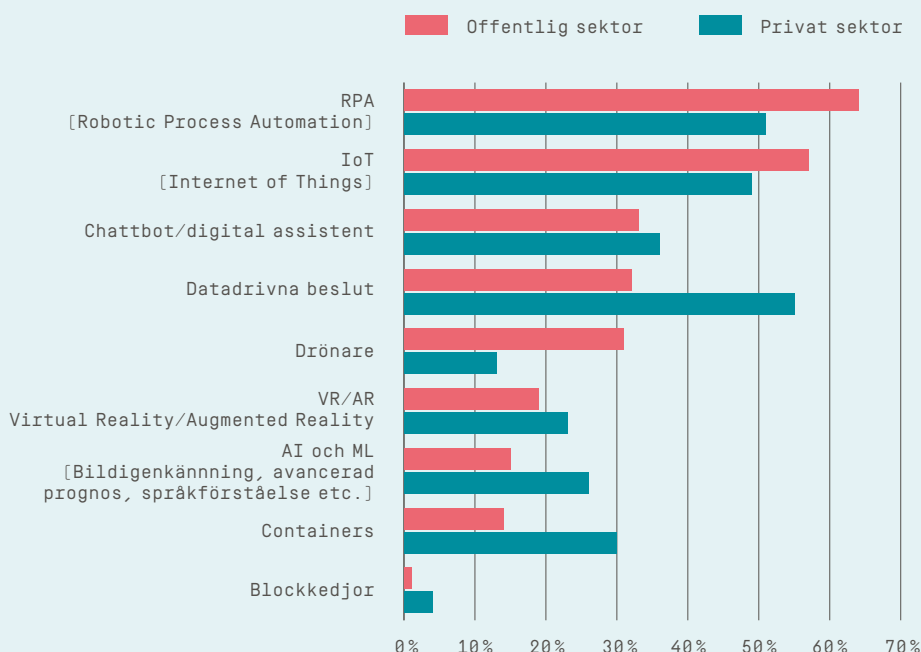
För Läke medelsverket är it en förutsättning för att jobba enligt Sveriges och EU:s regelverk, läs mer på sidan 20.

14

IT-ORGANISATIONENS VARDAG

VI ANVÄNDER FÖLJANDE TEKNIKER

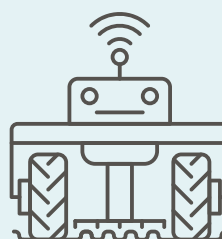
FLERVALSFRÅGA

Privat och offentlig sektor har lite olika ordning på mest använda tekniker. Privat sektor har data-drivna beslut som den mest använda tekniken, följt av Internet of Things (IoT) och Robotic Process Automation (RPA). Offentlig sektor har det omvända; RPA, IoT och därefter datadrivna beslut.

Datadrivna beslut är en ny teknik på den här listan. Papperstillverkaren Nordic Paper hör till dem som på ett relativt tidigt stadium anammar möjligheterna med mer faktabaserade beslutsunderlag och helt papperslös orderhantering (Voister, 2021).

I år använder 59,1 procent av alla it-avdelningar RPA, vilket innebär att det som tidigare år är en intressant teknik. Framöver sker en förflyttning mot Intelligent Process Automation (IPA), och hyperautomation där RPA kopplas ihop med AI i olika former.

”

Utvecklingstakten har ökat för oss under året. Vi har bland annat fått hantera kraftigt ökat antal biverkningsrapporter.

Pelle Persson,
it-chef på Läkemedelsverket.

I FOKUS

Läkemedelsverket ökar utvecklingstakten

För Läkemedelsverket är egenutveckling ett måste och användningen av molnet utvärderas från fall till fall. Med många rutiner på plats innan pandemin har it-avdelningen varit snabba att ställa om.

– **Som myndighet har vi** mycket att förhålla oss till när det gäller molntjänster. Vi har också bra processer och rutiner på plats kring bedömning och hanteringen av sekretessbelagda uppgifter, utvecklade i nära samarbete med vår rättsenhet, säger Pelle Persson, it-chef på Läkemedelsverket.

Voister CIO Analytics visar på osäkerhet om hos offentlig förvaltning kring publika molntjänster. Läkemedelsverket väljer att göra egna risk- och säkerhetsanalyser.

– I dagsläget måste varje myndighet göra sin egen bedömning. Det är bra att möjligheten finns men det blir också väldigt mycket dubbelarbete inom offentlig verksamhet, säger Pelle Persson och fortsätter:

– Jag skulle säga att vi tillhör den avvaktande skaran som valt att ha det mesta lagrat on prem. Vi utreder per tjänst om den är lämplig eller inte att lägga i molnet. Eftersom vi har mycket information som är sekretessbelagd eller känslig på andra sätt så blir det inte så mycket

som är lämpligt där. Här finns många olika verksamheter och vi är helt beroende av egenutveckling. Fördelen är bland annat att vi kan styra och planera vår egen livscykelhantering.

GEMENSAM EU-LAGSTIFTNING

Läkemedelsverket är en statlig myndighet som bland annat kvalitetssäkrar och godkänner läkemedel för användning av människor och djur i Sverige och hela EU. It-avdelningens 80 medarbetare driver digitalisering i nära samarbete med verksamheten och enligt lagkrav från Sverige och EU.

Under året som gick har it-avdelningen varit delaktiga i flera stora utvecklingsprojekt. Några är direkt kopplade till pandemin.

– Utvecklingstakten har ökat för oss under året. Vi har bland annat fått hantera kraftigt ökat antal biverkningsrapporter.

INKLUDERANDE HYBRIDARBETE

Läkemedelsverket har ekonomiska

förutsättningar att driva omfattande systemutveckling.

– Vår it-budget har ökat från år till år. Det är till liten del en effekt av pandemin, men mer en effekt av olika regulatoriska lagstiftningar med krav på it-stöd som kommer just nu. Vi har ett flertal it-projekt som är just relaterade till gemensam EU-lagstiftning och gemensamma it-stöd. Till exempel nya författningar om veterinära läkemedel, hantering av kliniska prövningar och mycket annat.

Läkemedelsverkets omställning till pandemin har gått bra.

– Vår beredskap var resultatet av flera års arbete och några delar fick vi skruva lite på. Som digitala avstämningar för krisgruppen. Ska jag sammanfatta den här tiden känner jag en stor stolthet över hur it-organisationen fortsatt leverera på hög nivå. Nu väntar flera utmaningar kring hybridarbete, som att skapa inkluderande former för samverkan vare sig man deltar på kontoret eller på distans, avslutar Pelle Persson.

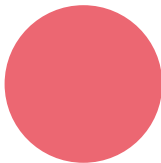
15

PLANERA FÖR FRAMTIDEN

VILKEN VAR DIN IT-ORGANISATIONS STÖRSTA UTMANING UNDER FÖREGÅENDE ÅR?

FRITEXTSVAR

Offentlig sektor

Distansarbete

Pandemin

Molnet

Två svar sticker ut; pandemin och distansarbete. Den stora utmaningen i förra årets undersökning var att få till fungerande verktyg för samverkan och distansarbete. I år är utmaningen att distansarbetet ska ske så säkert som möjligt.

Idag har många organisationer en inestående säkerhetsskuld. Det gick fort när Folkhälsomyndigheten införde sina restriktioner vårvintern 2020, och alla organisationer hade inte färdiga säkerhetslösningar på plats när stora delar av arbetsstyrkan gick hem med sina datorer.

83 PROCENT VILL FORTSÄTTA HEMMA

Nu ska den här skulden betalas och det är vad många organisationer kämpar med när man nämner säkerhet som en stor utmaning. Om det var få som trodde att restriktionerna skulle pågå så länge, var det nog ännu färre som trodde att det skulle förändra arbetslivet i grunden en gång för alla.

Enligt rapporten *Så ser ingenjörerna på distansarbete* från Sveriges Ingenjörer vill 83 procent av drygt 4 000 medlemmar i olika omfattning fortsätta arbeta hemifrån. Bland annat för att livsbalansen blir mycket bättre enligt 55 procent av ingenjörerna.

Privat sektor

Rekrytering

Byte av it-leverantör

Centrala system

Utveckling

Distansarbete

16

PLANERA FÖR FRAMTIDEN

VAD TROR DU BLIR DIN IT-ORGANISATIONS STÖRSTA UTMANING UNDER DET KOMMANDE ÅRET?

FRITEXTSVAR

Offentlig sektor

Säkerhet

Molnet

Omorganisation

Nya verksamhetsbehov

Den gemensamma nämnaren i svaren är förändring med betoning på säkerhet, arbetssätt och verksamhetens behov. För varje punkt på att göra-listan behöver it-beslutsfattare förhålla sig till frågor om molnet och säkerhet.

“Få med verksamheten på den nödvändiga digitala resan och hänga med i den snabba utvecklingen som sker i omvärlden.”

“Cloud act. Att vi inte kommer i mål med moderna lösningar på grund av att vi inte får använda dem.”

“Att balansera säkerheten gentemot ökat behov av informationstillgång på ett än mer tillgängligt sätt för slutanvändarna. Snabbare implementering och utrullning av it-lösningar till verksamhet/slutanvändare.”

Privat sektor

Säkerhet

Utveckling

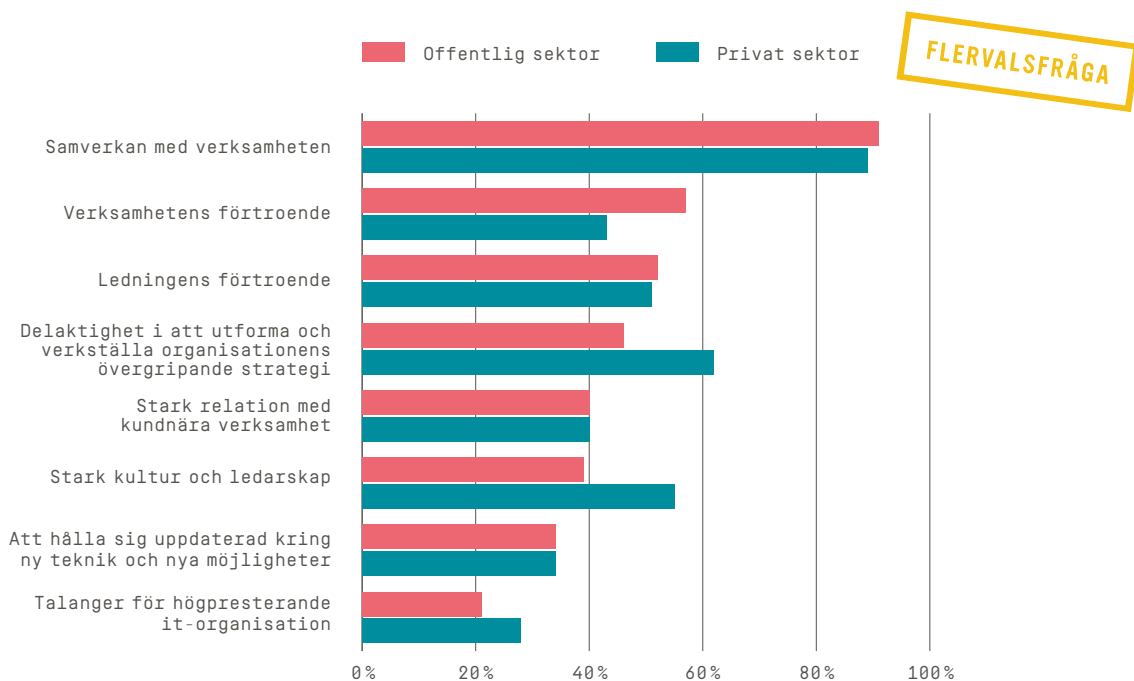

Nya arbetssätt

17

PLANERA FÖR FRAMTIDEN

VAD SER DU SOM MÖJLIGA FRAMGÅNGSFAKTORER FÖR ATT IT-ORGANISATIONEN SKA STÖTTA VERKSAMHETENS MÅL?

Samverkan med verksamheten är det vanligaste svaret på frågan om vad som är möjliga framgångsfaktorer för att lyckas med sina prioriteringar. Det gäller både för offentlig och privat verksamhet.

Resultatet tangerar svaren i fråga 2, där lyhördhet och verksamhetsnära anges som de viktigaste egenskaperna hos en bra CIO. Samverkan är också något som it-beslutsfattarna vill fokusera mer på, visar fråga 3 (sida 8).

MER FÖRTROENDE FÖR CIO:ER

På andra plats skiljer det sig lite mellan privat och offentlig sektor. Här anger de svarande från näringslivet delaktighet i att utforma och verkställa organisationens övergripande digitala strategi. För den offentliga sektorn är verksamhetens förtroende viktigt.

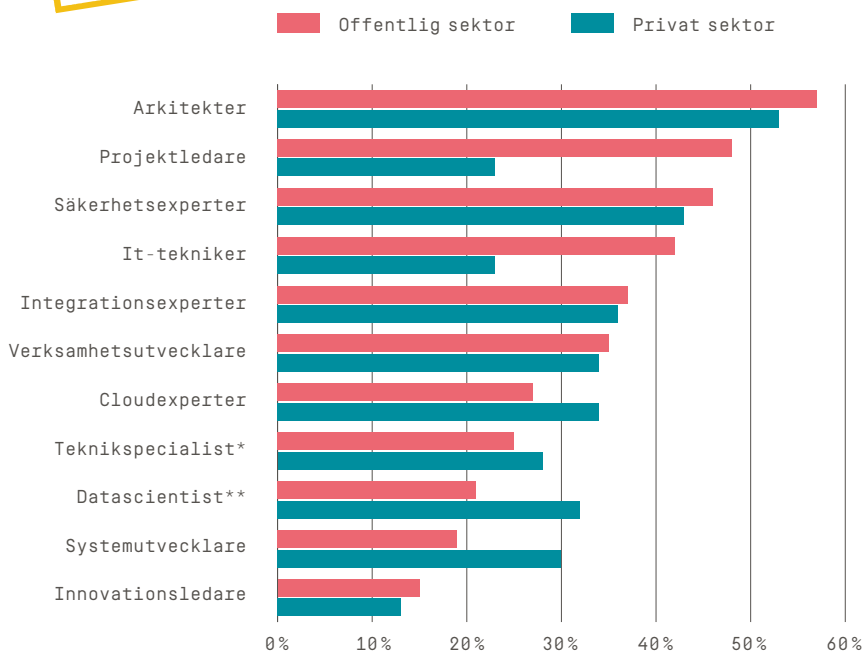
Kanske har också erfarenheterna från pandemin stärkt självförtroendet och ökat motivationen, något som är värt att förvalta som en del av det nya normala.

OMVÄRLDSBEVAKNINGEN SOM FÖRSVANN

Givet de utmaningar som väntar är det värt att notera att relativt få svarat att det är viktigt att hålla sig uppdaterad om ny teknik och nya möjligheter. Omvärldsanalytisk är också en egenskap som värderas högt enligt fråga 1 (sida 5). Det uttrycks dock inte som en framtida utmaning bland svaren på denna frågeställning.

VILKA KOMPETENSER BEHÖVER DIN (IT-)VERKSAMHET UNDER KOMMANDE 12 MÅNADER?

FLERVALSFRÅGA

* Inom exempelvis AI, AR eller BI.

** Inom exempelvis AI eller BI.

Behovet av kompetens i it-branschen är fortsatt stort.

I slutet av förra året uppskattade IT&Telekomföretagen att omkring 70 000 utvecklare, projektledare och it-arkitekter, för att bara nämna några, behöver anställas fram till 2024.

I år är it-arkitekter den kompetens som CIO:erna inom både privat och offentlig verksamhet efterfrågar mest. Det är en yrkesgrupp där det behövs minst 3 400 personer för att

fylla behoven under de närmaste åren, enligt IT&Telekomföretagen.

NY TYP AV SÄKERHETSKOMPETENS

Sedan skiljer sig önskemålen åt. Kommuner och regioner vill anställa fler projektledare, medan näringslivet söker säkerhetsexperten. Det senare speglar svaret på fråga 2 (sida 6) om vad man vill fokusera mer på. Här finns en växande efterfrågan på en kombine-

rad kompetens inom informations-säkerhet och juridik.

Förra året var integrationsexperten en mycket efterfrågad kompetens. Om svaren från offentlig och privat sektor slås ihop så ligger integrationsexperten i år på fjärdeplats. Det är lite oväntat givet de utmaningar inom systemutveckling och effektivisering som många intervjupersoner listar bland kommande uppgifter för it-avdelningen.

"Vi har lyckats döda det digitala alibit och etablerat att det inte är it som ska driva utveckling."
Jens Danielsson,
 digitaliseringschef
 på Örnsköldsviks kommun.

I FOKUS

Innovation vardag i Örnsköldsvik

Med fokus på samverkan har Örnsköldsviks kommun fått med sig verksamheter och politisk ledning på en gemensam förändringsresa. Med mätbara mål och välgrundade argument finns det också budget för innovation.

– **Vi har jobbat** med ekonomisk styrning länge, ibland tänker jag att vi nästan blivit för kostnadseffektiva. Vi har en god uppfattning om våra it-kostnader men driften sker inte på bekostnad av utveckling. Utmaningarna ligger mer i mjuka värden, som att fortsätta skapa intresse för innovation i organisationen, säger Jens Danielsson, digitaliseringschef på Örnsköldsviks kommun.

De flesta kommuner som deltar i Voister CIO Analytics lägger merparten av sin budget på drift, och en mindre del på utveckling. Det är en verklighet som Jens Danielsson känner igen.

– Pengar är inte största hindret för innovation. Största utmaningen är att förändra verksamhetens kultur och förmåga till omställning. Visst hade jag gärna haft en annan pengapåse men det finns alltid ett intresse från politiken för välgrundade förslag från vår sida.

AUTOMATION MÄTBART MÅL

Örnsköldsviks kommun i Ångerman-

land har drygt 55 000 invånare och cirka 5 500 medarbetare. Målet för kommunens digitalisering är både att vara en bra arbetsgivare och en bra plats att bo på. För att lyckas har kommunen en transformationsplan för förändring.

– Vi jobbar med alla ledningsgrupper kring önskvärda förändringar för de närmaste åren. Fokus är hela tiden transformation och vi gör GAP-analyser av verksamhetens nuläge och önskade läge.

Kommunen jobbar också för att digitaliseringen ska bli så mätbar som möjligt.

– Målbeskrivningar är lite klurigt och vi samarbetar med Mittuniversitetet i Sundsvall som forskar om mätbarhet inom digitalisering. Vi sätter upp ganska tydliga och konkreta mål, till exempel andel automatiserade processer. För att få inspel på hur det ska genomföras har vi en nära dialog med verksamheten och politiken. Det här är en gemensam förflyttningsresa.

BEREDSKAP FÖR HEMARBETE

Det här viktiga strategiska arbetet har pågått utan avbrott även under pandemin.

– Vi införde aktivitetsbaserade arbetsplatser åren innan pandemin bröt ut och hade en god beredskap för hemarbete. Sedan ska sägas att den absoluta lejonparten av våra medarbetare, till exempel inom hemtjänsten, inte kan arbeta hemifrån.

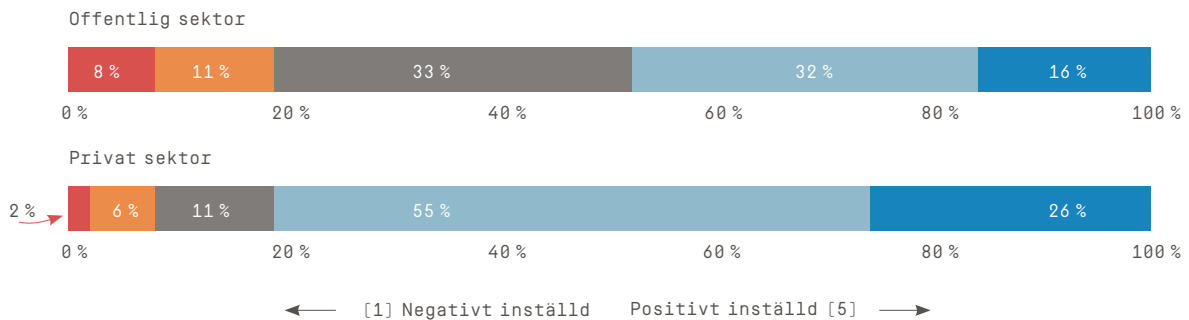
Nu arbetar Örnsköldsvik för att minska det digitala utanförskapet bland medarbetarna. Närmast ligger fokus på att stärka formerna för ledarskap på distans för ökad trivsel och delaktighet.

– Vi har lyckats döda det digitala alibit och etablerat att det inte är it som ska driva utveckling. I Örnsköldsvik är det en resurs för verksamhetschefernas vilja att förändras. Jag är stolt över att vår organisation så tydligt vill framåt, säger Jens Danielsson.

19

PLANERA FÖR FRAMTIDEN

VILKEN ÄR DIN ORGANISATIONS NUVARANDE INSTÄLLNING TILL PUBLIKA MOLNTJÄNSTER?

Attityden bland intervjupersonerna kan sammanfattas som tveksamt positiv, där drygt 80,9 procent av deltagarna från den privata sektorn är mer positiva än från den offentliga med knappt 48,2 procent.

Det finns samsyn bland de flesta svarande om att molnet är ett måste och det gäller att hitta vägar framåt trots osäkerheten kring Cloud Act och Schrems II-domen. Två tredje-

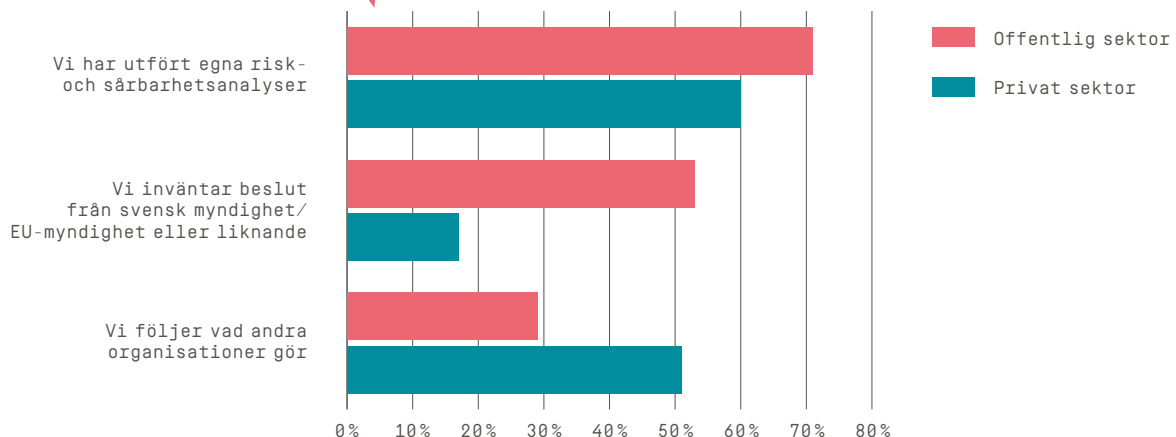
delar av alla svarande har utfört egna risk- och sårbarhetsanalyser.

MÅNGA RISK- OCH SÄKERHETSANALYSER

Ett exempel är Varbergs kommun, där it-avdelningen gjort en omfattande risk- och säkerhetsanalys inför att koppla cirka 1 000 abonnemang med fastnätsnummer till Teams via det publika telefonnätet (Voister, 2021).

I väntan på tydliga riktlinjer verkar det gro en känsla av otålighet bland de svarande. Förhoppningsvis kommer många frågetecken rätas ut under hösten 2021 när regeringens utredare ska presentera slutbetänkandet i den så kallade It-driftsutredningen, om säker och kostnadseffektiv it-drift för myndigheter.

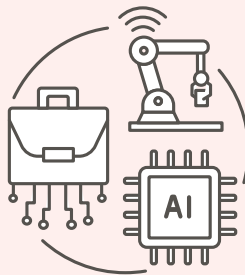
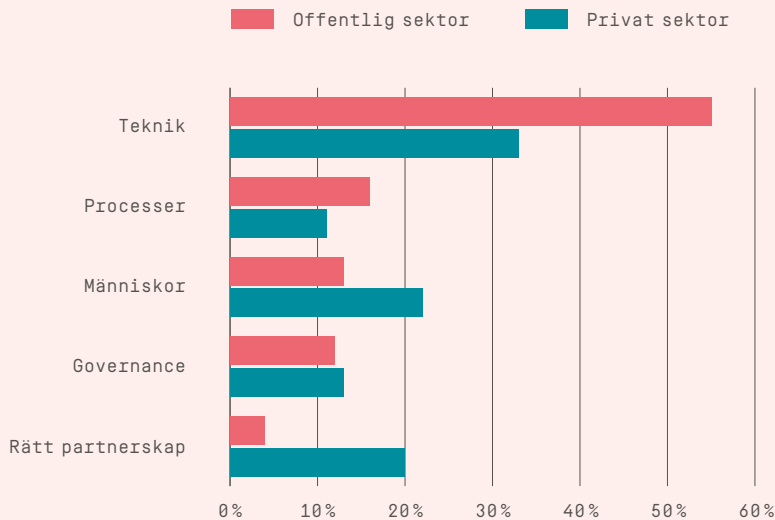
En majoritet har utfört egna risk- och sårbarhetsanalyser. Många avvaktar också besked från myndigheter i Sverige och EU.

20

PLANERA FÖR FRAMTIDEN

INVESTERINGAR INOM SÄKERHET SKER FRÄMST INOM ...

Säkerhet har varit extra mycket i fokus under året som gått och enligt CIO:erna görs främst investeringar i teknik. Här kan det till exempel handla om dedikerad nätverksutrustning för distansarbete.

Samtidigt är begreppet it-säkerhet lite trubbigt, eftersom det omfattar

"Vi lägger lika stor vikt i människa, process, partnerskap och governance."

såväl brandväggar och annan teknisk säkerhet, som informationssäkerhet i bemärkelsen av organisationens användare.

MINDRE FOKUS PÅ STORA RISKEN

Det är väl känt att människor är den enskilt största säkerhetsrisken. Under senare år har resultaten i undersökningen visat allt större satsningar på informationssäkerhet, till exempel med olika utbildningar.

I år investerar den offentliga sektorn mer i teknik och processer än i människor. Det är en förändring

sedan förra året, då människor låg på andra plats. Det kan sättas i relation till det stora kravet på snabb förändring som hemarbete inneburit för många organisationer, inte minst många kommuner.

Fördelningen kan också spegla hur organisationerna arbetar med it-säkerhet, där CIO:n ansvarar för de tekniska förutsättningarna. Ansvar för de mjuka delarna, alltså hur människorna framför tekniken hanterar informationen, ligger ofta mer på organisationen med it som stöd.

Voister:
CIO ANALYTICS

2021